Valtiovarain valiokunnan liikennejaosto kokous 24.10.2017

Asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Yleistä väylänpidosta
Pirkanmaalla perusväylänpidosta kohdistuu noin 98 % tieverkon hoitoon ja ylläpitoon (ilman erillisrahoituksia). Perusrahoituskehys ei mahdollista lainkaan liikenneolosuhteita parantavia investointeja, vaan käytännössä niitä voidaan tehdä vain erillisrahoituksella. Tänä vuonna tienpidon kokonaisrahoituksesta 13,8 miljoonaa euroa on erillisrahoitusta: korjausvelkarahoitusta, MAL-rahoitusta (maankäyttö, asuminen ja liikenne) tai valiokunnan erikseen nimeämille hankkeille myönnettyä rahoitusta.

Väylien päivittäinen liikennöitävyys on turvattu hoitotoimenpitein sillä tasolla, kuin se on viime vuosina ollut. Esimerkiksi talvihoidon taso on pidetty jokseenkin vakiona viime vuosina. Teiden hoitoa on priorisoitu liikenteellisin perustein laadittujen luokitusten perusteella. Teiden ylläpidossa on painotettu vilkasliikenteisiä väyliä, siltoja ja erikoisrakenteita, elinkeinoelämän tarpeet huomioiden.

Tieverkon kunto on heikentynyt tasaisesti jo useamman vuoden ajan vuoteen 2015 saakka. Korjausvelkaohjelma pysäytti Pirkanmaan tieverkon kunnon heikkenemisen vuonna 2016. Korjausvelkaohjelman päätyttyä vuonna 2018 huonokuntoisten teiden määrän kasvu tulee jatkumaan aikaisempaan malliin, mikäli perusväylänpidon rahoitukseen ei tehdä tasokorotusta. Perusväylänpidon rahoituksen niukkuus näkyi myös asiakkaiden palautteessa ennen korjausvelkaohjelmaa: negatiivinen asiakaspalaute ja tienkäyttäjien tyytymättömyys asiakastutkimuksissa lisääntyi jatkuvasti. Korjausvelkaohjelman ansiosta myös tämä heikkenevä trendi onnistuttiin katkaisemaan.

Mitä on tehty korjausvelkaohjelmalla?
Korjausvelkapaketin rahoitus on ollut erittäin tervetullut lisä muuttamaan kehityksen suuntaa. Korjausvelkaohjelman toimenpiteet kohdentuvat päällysteiden kuntoon, siltojen parantamiseen, varusteiden ja laitteiden uusimiseen sekä sorateiden kunnon parantamiseen. Lisärahoitus on varmistanut, ettei tieverkon kunto enää heikkene. Vuonna 2017 huonokuntoisten määrä tulee säilymään jokseenkin edellisvuoden tasolla. Pääteiden ja siltojen kunto on merkittävästi parantunut, mutta vähäliikenteisen tieverkon kunto on edelleen hieman heikentynyt. Toimenpiteiksi on nyt pystytty valitsemaan aiempia vuosia kestävämpiä ja elinkaaritehokkuudeltaan parempia ratkaisuja, mitkä tuovat hyötyjä myös pitkällä aikavälillä.

Korjausvelkapaketin hyödyt ovat merkittävät. Pirkanmaan vuonna 2016 tekemät lisäsatsaukset päällysteisiin toivat kustannuksista puolet takaisin ajokustannussäästöinä jo ensimmäisenä vuonna.

Edellisvuosina tieverkon kuntoa ei ole pystytty ylläpitämään koko verkolla. Nopeasti kuluvien vilkasliikenteisten teiden kunnon parantamiseen on jouduttu osoittamaan valtaosa resursseista. Keskivilkkaiden ja vähäliikenteisien teiden päällysteitä ei ole

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Kutsunumero 0295 036 000
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi
www.ely-keskus.fi
Yliopistonkatu 38
PL 297
33101 Tampere

ollut mahdollista uusia vuotuisen rappeutumisen edellyttämällä tahdilla. Sorateiden kunnostukseen on jouduttu tinkimään rahoitusta muilta tuotteilta. Vähäliikenteisiä päällystettyjä teitä on ylläpidetty lähinnä paikkaamalla, pois lukien korjausvelkarahoituksella vuosina 2016–2018 toteutettavat kohteet.

Pirkanmaalla päällysteiden paikkauksiin kuluu noin kolmasosa päällysteiden ylläpidon perusrahoitusbudjetista. Joissain tapauksissa alemmallakin tieverkolla tulee raja vastaan, jolloin näitä vaurioita ei kannata enää toistuvasti paikkauksin hoitaa, vaan olisi edullisempaa korjata tie kunnolla. Vähäliikenteisimmällä verkolla vaihtoehdoksi jää tällöin päällysteen purkaminen ja tien muuttaminen soratieksi.

Pirkanmaalla tiestön pitäminen nykykunnossa korjausvelkapaketin jälkeenkin edellyttäisi noin 9 miljoonan euron jatkuvaa vuotuista lisärahoitusta tienpitoon eli noin 25 % nykyistä peruskehystä enemmän. Vuoden 2019 kehysten perusteella ja tieverkon kunnon heikentyessä tämä lisärahoitustarve nousisi noin 13 miljoonaa euroon.

LVM:n kehykset 2018

Talousarvioesityksessä on LVM:n hallinnonalan perusväylänpitoon esitetty 126 miljoonan euron lisäystä. Korjausvelan vähentämiseen osoitettua lisärahoitusta ja kehittämishankkeilta siirrettyä rahoitusta on osoitettu 453 miljoonaa euroa väylien ylläpitoon. Vastaavasti peruskehyksestä on leikattu 30 miljoonaa euroa.

Pirkanmaan vuoden 2017 väylänpidon rahoitustaso ilman erillisrahoitusta (korjausvelkaohjelmaa, perusväylänpidon lisärahoitusta, keskitettyä suunnittelua ja MAL-hankkeita) on 34,4 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2018 vastaava perusrahoitus olisi noin 32,5 miljoonaa euroa. Korjausvelkaohjelmasta ja perusväylänpidon lisärahoituksesta on Pirkanmaalle alustavasti ehdotettu osoitettavan 17,232 miljoonaa euroa. Perusväylänpidon lisärahoituksella on ehdotettu toteutettavan vt 3 Kyröskosken eritasoliittymä ja ohituskaistojen jatkaminen vuonna 2018, jonka kustannusarvio on 9 miljoonaa euroa. Muutoin rahoitustaso niukka ja tieverkon parantamishankkeisiin Pirkanmaalla ei ole mahdollista kohdentaa rahoitusta lainkaan.

Tieverkon kehittämishankkeita Pirkanmaalle ei ole ensi vuodelle esitetty. Pirkanmaan tärkein liikenneväylien kehittämishanke on valtatie 3 Hämeenkyrössä, joka palvelee muidenkin alueiden liikkumista ja elinkeinoelämän kuljetuksia parantaen samalla myös tien turvallisuutta. Suunnitelmien puolesta hanke on mahdollista käynnistää hyvin nopealla aikataululla.

Vaikutukset tavoitteisiin

Vuonna 2018 voidaan korjausvelkarahoituksen ansiosta Pirkanmaalla pysäyttää alemman tieverkon päällysteiden kunnon heikentyminen ja pääteiden päällysteiden kunto säilyy hyvällä tasolla. Huonokuntoisten ja painorajoitettujen siltojen määrä vähenee. Lisäksi sorateiden sekä varusteiden ja laitteiden kuntoa pystytään parantamaan. Tienkäyttäjien ajokustannuksissa syntyy merkittäviä säästöjä ja alueiden saavutettavuus pystytään varmistamaan. Perusväylänpidon lisärahoitus on kohdistettu kannattaviin ja muutoin hyödyllisiin investointihankkeisiin, mutta vaikutusta tieverkon kuntoon niillä ei juurikaan ole.

Lopuksi

Yhteenvetona voidaan tiestön kunnosta ja rahoituksesta esittää seuraavaa:

- Korjausvelkapaketin suuruinen lisärahoitustaso olisi riittävä turvaamaan perusväylänpidon pitkäjänteisen kehittämisen ja mahdollistamaan korjausvelan asteittaisen vähentämisen.
- Kehysten mukaiset rahoitustasoon kohdistuvat säästöt vuoden 2018 jälkeen tulevat kohdistumaan verkon kunnon ylläpitämiseen. Kunto heikkenisi nopeasti ja jatkossa tilan korjaaminen tulee olemaan entistä vaikeampaa.
- Tienkäyttäjät ja etenkin ammattiautoilijat kaipaavat kipeästi parannusta liikenneolosuhteisiin. Satsaukset tieverkon kuntoon ovat nykytilanteessa erittäin kannattavia.
- Pirkanmaan ELY-keskus toivoo, että valtatien 3 kehittämishankkeen aloittamiseen voitaisiin lähivuosien aikana osoittaa rahoitus.

Johtaja Juha Sammallahti